

KSIĘGA ABSTRAKTÓW
Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej

***Ochrona zwierząt w Polsce
jako wyzwanie dla prawa
karnego i kryminologii***

21-22 marca 2024 r.
Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku
ul. Mickiewicza 1, Białystok
sala 216

Organizator
Katedra Prawa Karnego i Kryminologii
Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Konferencja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa”;
nr projektu NdS/536259/2021/2021; kwota dofinansowania 379 155 zł; całkowita wartość projektu 379 155 zł.

SPIS TREŚCI

I DZIEŃ OBRAD – 21 MARCA 2024

I PANEL OBRAD 10:30-12:15

Prof. dr hab. Wiesław Pływaczewski , Kulturowe uwarunkowania przestępczości przeciwko chronionym gatunkom awifauny - perspektywa ornitologii kryminalnej	6
Prof. dr hab. Mirosław Ratkiewicz, Mgr Magdalena Tracz, Mgr Maciej Tracz, Mgr Stefan Jakimiuk, Mgr Adam Zbyryt, Dr Maciej Matosiuk , Przepęstwa przeciw rysiom i innym dzikim zwierzętom w Polsce z punktu widzenia biologów	6
Dr hab. Marcin Sielezniew , Prawne i praktyczne aspekty ochrony bezkręgowców na przykładzie motyli	7
Dr Zuzanna Gądzik , "Egzotyczne zwierzęta i jak je znaleźć" - prawnokarna ochrona gatunków obcych w Polsce	8
Dr Maciej Duda , Ubój rytualny – aspekty prawne i ekokryminologiczne	8
Dr Aleksandra Nowak, Dr Joanna Narodowska , Wkład Olsztyńskiej Szkoły Ekokryminologii w rozwój polskiej myśli kryminologicznej	9

II PANEL OBRAD 13:00 – 15:00

Prof. dr hab. Katarzyna Laskowska , Krzywdzenie psów (analiza zjawiska na podstawie komunikatów jednostek policji)	10
Dr hab. Marta Romańczuk-Grącka , Przemoc pośrednia przez postępowanie ze zwierzętami	10
Dr Julia Berg-Bajraszewska, Mgr Maria Januszczyk , Znęcanie nad zwierzętami jako predyktor przemocy wobec kobiet – rola prawa karnego w zwalczaniu strukturalnej przemocy wobec grup dyskryminowanych	11
Dr Emilia Jurgielewicz-Delegacz, Prof. Joseph Donnermeyer , Przemoc wobec zwierząt gospodarskich w Polsce i Stanach Zjednoczonych	12

Dr Ewelina Wojewoda, Mgr Luiza Bergcholc, Obraz znęcania się nad zwierzętami w świetle
patotrześci 13

Mgr Emilia Kudasik-Gil, Zabicie szczura przy użyciu trutki jako przestępstwo z art. 35 ust. 1
ustawy o ochronie zwierząt 14

Dr Aleksandra Stachelska, Nieletni sprawcy a znęcanie się nad zwierzętami - wybrane
aspekty prawne i kryminologiczne 15

III PANEL OBRAD 15:15 – 17:00

Prof. dr hab. Hanna Mamzer, Pojęcie dobrostanu zwierząt a ustawa o ochronie zwierząt
..... 16

Dr hab. Aneta Michalska-Warias, Dr Aleksandra Nowosad, Ochrona zwierząt na gruncie
przepisów Części szczególnej Kodeksu wykroczeń 16

Dr Piotr Poniatowski, Ustawowe znamiona przestępstwa znęcania się nad zwierzęciem
..... 17

Adw. Sara Balcerowicz, Praktyczne problemy w zakresie stosowania i przestrzegania
regulacji prawnych w sprawach z ochrony zwierząt 17

Adw. Katarzyna Safarewicz, Wykonywanie praw pokrzywdzonego w sprawach
o przestępstwa z Ustawy o ochronie zwierząt. Wybrane aspekty praktyczne 18

Dr Anna Przybylska, Symbioza w relacji prawnik – behawiorysta w służbie ochrony zwierząt
..... 19

II DZIEŃ OBRAD – 22 MARCA 2024

IV PANEL OBRAD 10:00 – 11:45

Dr Agata Moroz-Fik, Ochrona zwierząt w praktyce lekarsko-weterynaryjnej 19

R. pr. Katarzyna Konopka, Praktyczne aspekty pracy prawnika w zakresie ustawy o ochronie
zwierząt 20

Mgr Monika Filipkowska, Przestępstwo znęcania się nad zwierzętami w świetle doświadczeń
działaczki organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną zwierząt 20

Dr Magdalena Świsłocka, Analizy genetyczne materiałów dowodowych w sprawach o kłusownictwo i przemyt zwierząt 21

Dr Magdalena Czajkowska, Mgr Justyna Borowska, Kody kreskowe DNA - narzędzie do identyfikacji gatunków chronionych i zagrożonych 22

Dr Justyna Omeljaniuk, Mgr Ewelina Dagmara Mogielnicka, Przepięstwa skierowane przeciwko dzikiej faunie – wybrane aspekty prawno-karne i kryminologiczne 23

V PANEL OBRAD 12:00 – 14:00

Dr hab. Wojciech Filipkowski, prof. UwB, Kryminalne wyzwania kynologii: Analiza pseudohodowli psów 24

Dr hab. Monika Kotowska, Mgr Natalia Dąbkowska, Rola psa w służbach mundurowych 25

Dr Justyna Konikowska-Kuczyńska, Dogoterapia w zakładach karnych 25

Dr Diana Dajnowicz-Piesiecka, Społeczna potrzeba polepszania sytuacji zwierząt a prawno-karna ich ochrona - rozdźwięk czy współbrzmienie? 26

Mgr Anna Fijałkowska-Owczarek, Zwierzę jako przedmiot ochrony przepisów karnych. Analiza przyczyn objęcia zwierząt ochroną prawną 27

Mgr Kinga Welz, Analiza problematyki znęcania się nad zwierzętami w Polsce w latach 2013-2023 z perspektywy prawa karnego 28

Mgr Paulina Waszkiewicz, Odpowiedzialność karna za zaniedbania weterynaryjne 29

VI PANEL OBRAD 14:30 – 16:15

SSR Borys Laskowski, Analiza unormowań prawnych dotyczących przepadku zwierzęcia, a nabycie jego prawa własności w wyniku realizacji orzeczenia 30

Adw. Karolina Kuszlewicz, Zbieg przepisów ochrony zwierząt w kontekście humanitarnym i przyrodniczym - praktyka, problemy, wyzwania 30

Dr Maja Klubińska , Podmiotowość prawna zwierząt a skuteczność ich humanitarnej ochrony na płaszczyźnie prawnokarnej	31
Dr Krzysztof Wala , Wymiar kary i innych form reakcji penalnej w przypadku przestępstw z art. 35 ustawy o ochronie zwierząt	32
Dr Cezary Kąkol , O charakterze nawiązki jako środka kompensacyjnym służącym ochronie zwierząt	32
Dr Anna Zientara , Wybrane problemy związane z orzekaniem i wykonywaniem środków karnych i przepadku przewidzianych w ustawie dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt	33

I DZIEŃ OBRAD – 21 MARCA 2024**I PANEL OBRAD****Prof. dr hab. Wiesław Pływaczewski**

ORCID: 0000-0001-6172-5644

e-mail: wieslaw.plywaczewski@wp.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

**Kulturowe uwarunkowania przestępczości przeciwko chronionym gatunkom awifauny
- perspektywa ornitologii kryminalnej**

Autor przedstawia osiągnięcia ornitologii kryminalnej, podkreślając szczególnie problematyczną kwestię zabijania i chwytania dzikich ptaków. Refleksje i propozycje odnoszą się do dyskursu na temat sensu polowań na poszczególne gatunki cennych gatunków awifauny. Uwagi poczynione przez autora odnoszą się m.in. do dorobku zielonej kryminologii i zielonej wiktymologii. Prezentowane rozważania dotyczą także kwestii (uwarunkowań) kulturowych oraz wyzwań edukacyjnych związane z przeciwdziałaniem zjawisku polowania i strzelania do ptaków.

Prof. dr hab. Mirosław Ratkiewicz

ORCID: 0000-0003-2929-3612

e-mail: ermi@uwb.edu.pl

Mgr Magdalena Tracz, Mgr Maciej Tracz**Mgr Stefan Jakimiuk, Mgr Adam Zbyryt****Dr Maciej Matosiuk**

ORCID: 0000-0001-9595-690X

Wydział Biologii

Uniwersytet w Białymstoku

**Przestępstwa przeciw rysiom i innym dzikim zwierzętom w Polsce
z punktu widzenia biologów**

Prawna ochrona gatunkowa zwierząt wskazuje, że są one cenne dla środowiska i ich zabicie stanowi poważną stratę, z drugiej strony rozpatrywanie każdego zabitego gatunku chronionego w kontekście istotnej szkody w środowisku pozwala łatwo umarzać takie

przestępstwa. Na przykładzie rysi i innych gatunków pokażemy ich znaczenie dla przyrody i działalności człowieka oraz zaprezentujemy problemy i wyzwania w ich ochrony oraz propozycje działań w świetle zielonej kryminologii.

Dr hab. Marcin Sielezniew

ORCID: 0000-0001-6207-859X

e-mail: marcins@uwb.edu.pl

Wydział Biologii

Uniwersytet w Białymstoku

Prawne i praktyczne aspekty ochrony bezkręgowców na przykładzie motyli

Motyle stanowią najliczniejszą grupę bezkręgowców wśród gatunków objętych ochroną prawną w Polsce, figurują również w załącznikach Konwencji Waszyngtońskiej (CITES) oraz Dyrektywy Siedliskowej. Od wieków stanowią obiekt zainteresowania kolekcjonerskiego, co przyczyniło się do ich dobrego poznania. Zbieranie motyli było jednak również postrzegane jako istotny czynnik zagrażający niektórym gatunkom. Obecnie uważa się, że aktywność ta ma drugorzędne znaczenie, choć może być przysłowiowym „gwoździem do trumny” dla niewielkich populacji. Mało jest jednak przypadków ścigania, a tym bardziej karania kolekcjonerów, częściej ujawnia się nielegalny import do Polski gatunków CITES, zwykle będących pamiątkami z krajów płd.-wsch. Azji. W naszej części Europy większość motyli dziennych związanych jest z siedliskami półnaturalnymi, głównie łąkami i murawami, których powstanie i trwanie ma związek z działalnością człowieka. W przeszłości sprzyjało im ekstensywne użytkowanie, które wskutek zmian ekonomicznych w dużej mierze zanikło. Siedliska ulegają degradacji wskutek sukcesji ekologicznej lub z drugiej strony intensyfikacji rolnictwa. Przykładowo skoszenie łąki w nieodpowiednim czasie ogranicza lub eliminuje dostęp do źródeł nektaru oraz roślin żywicielskich gąsienic oraz bywa też bezpośrednią przyczyną śmiertelności. Istniejące regulacje prawne nie zabezpieczają populacji chronionych gatunków, a co więcej są źródłem paradoksów. Naukowiec musi mieć stosowne pozwolenia na prowadzenie badań na gatunkach chronionych, a właściciel czy dzierżawca łąki w praktyce nie musi się liczyć wcale z dobrostanem przedmiotów ochrony. Z kolei w przypadku gospodarki leśnej niektóre zręby kolonizowane są przez cenne gatunki. Te efemeryczne siedliska będące substytutami muraw w ciągu kilku lat przestają istnieć wskutek odnawiania lasu, którego obowiązek reguluje ustawa. Za modelowy przykład może tu służyć sytuacja szlaczkonია szafańca w Puszczy Knyszyńskiej, gatunku krytycznie zagrożonego w UE.

Dr Zuzanna Gądzik

ORCID: 0000-0002-9121-4658

e-mail: zuzanna.gadzik@kul.pl

Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji

Katolicki Uniwersytet Lubelskie Jana Pawła II

**"Egzotyczne zwierzęta i jak je znaleźć" - prawnokarna ochrona gatunków obcych
w Polsce**

Referat dotyczyć będzie prawnokarnej ochrony zwierząt gatunków obcych. W jego ramach poruszona zostanie problematyka m.in. nielegalnego przewożenia zza granicy gatunków obcych; posiadania i hodowania gatunków obcych, będących zwierzętami niebezpiecznymi; utrzymywania gatunków obcych w odpowiednich warunkach (np. w ogrodach zoologicznych) – i związanej z naruszeniami w tym zakresie odpowiedzialności karnej; zwalczania obcych gatunków inwazyjnych. Omówione zostaną nie tylko regulacje prawne, odnoszące się do powyższej tematyki, ale ponadto zostaną one zilustrowane realnymi przypadkami, w których normy te znajdowały zastosowanie.

Dr Maciej Duda

ORCID: 0000-0002-8206-3819

e-mail: maciej.duda@uwm.edu.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Ubój rytualny – aspekty prawne i ekokryminologiczne

Jednym z wyzwań dla ochrony zwierząt w Polsce jest zjawisko uboju rytualnego. Problematyka ta wzbudza dyskusje wśród naukowców reprezentujących różne dyscypliny nauki (prawo, kryminologia, biologia, filozofia, etyka, kulturoznawstwo, religioznawstwo, nauki o żywności). Jednocześnie jest to problem wzbudzający duże emocje i kontrowersje, a co za tym idzie zainteresowanie społeczne i medialne. Z perspektywy prawnej kwestia ta regulowana jest zarówno na poziomie prawa unijnego jak i krajowego. Jednocześnie przepisy krajowe były w ostatnich latach wielokrotnie zmieniane. Podjęta w 2019 roku próba wprowadzenia zakazu uboju rytualnego w Polsce zakończyła się niepowodzeniem. W kwestii tej wypowiedział się również Trybunał Konstytucyjny. W Polsce ubój rytualny dotyczy przede wszystkim zwierząt rzeźnych (bydło, drób) dla celów religijnych (mięso koszerne, mięso halal) mniejszości

religijnych (żydzi, muzułmanie). Zdecydowana większość wyprodukowanego w ten sposób mięsa jest eksportowana gdyż powyższe wspólnoty religijne są w Polsce nieliczne. Autor wystąpienia podejmie rozważania przede wszystkim natury prawnej (prawo karne, prawo administracyjne) i ekokryminologicznej, a pobocznie również historycznej, ekonomicznej i etycznej. W dyskusji wokół uboju rytualnego konieczne jest bowiem uwzględnienie bardzo wielu argumentów (np. ekonomiczna opłacalność, moralna dopuszczalność, tradycja, wolność religijna, prawa zwierząt, dobrostan zwierząt, humanitaryzm). Jednocześnie problematyka ta jest jednym z obszarów badawczych Olsztyńskiej Szkoły Ekokryminologii, którą autor reprezentuje.

Dr Aleksandra Nowak

ORCID: 0000-0002-2709-0355

e-mail: aleksandra.nowak@uwm.edu.pl

Dr Joanna Narodowska

ORCID: 0000-0003-1154-5041

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wkład Olsztyńskiej Szkoły Ekokryminologii w rozwój polskiej myśli kryminologicznej

Jednym z głównych obszarów zainteresowań naukowych Katedry Kryminologii i Kryminalistyki UWM jest przestępczość przeciwko środowisku. Badaniami w tym obszarze zajmuje się zielona kryminologia, nowa subdyscyplina kryminologii, której pionierem w Polsce jest prof. Wiesław Pływaczewski. Zainteresowanie to dzielą również jego współpracownicy. Ten zespół badawczy określany jest jako Olsztyńska Szkoła Ekokryminologii (OSE). Obecnie Katedra jest jedną z wiodących polskich jednostek naukowych prowadzących nowatorskie i innowacyjne badania w obszarze zielonej kryminologii. W 2019 roku prof. Wiesław Pływaczewski został wyróżniony nagrodą naukową Polskiej Akademii Nauk za powołanie do życia Olsztyńskiej Szkoły Ekokryminologii i publikacje z tej dziedziny. W ramach tego nurtu w Katedrze podejmowane są badania w obszarze: kłusownictwa rybackiego i łowieckiego, szkodnictwa leśnego, znęcania się nad zwierzętami, nielegalnych walk zwierząt, ferm zwierząt futerkowych, nielegalnego handlu bursztynem, przestępczości CITES, przestępczości żywnościowej, przestępczości odpadowej, zanieczyszczenia środowiska, deforestacji, ornitologii kryminalnej, klimatologii kryminalnej, zielonych programów resocjalizacyjnych.

II PANEL OBRAD**Prof. dr hab. Katarzyna Laskowska**

ORCID: 0000-0001-6767-3929

e-mail: k.laskowska@uwb.edu.pl

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

Krzywdzenie psów (analiza zjawiska na podstawie komunikatów jednostek policji)

Celem opracowania jest ukazanie kryminologiczno-wiktymologicznych aspektów przestępstw wobec psów. Nastąpi to poprzez zaprezentowanie cech demograficzno-społecznych sprawców, okoliczności czynów, źródeł informacji o popełnionych przestępstwach, sposobów ich dokonywania, reakcji Policji oraz kwestii odpowiedzialności sprawców. Źródło danych dotyczących omawianego przestępstwa stanowiły informacje zawarte na stronie internetowej Komendy Głównej Policji w części „Aktualności” w zakładce pn.: „Przestępczość przeciwko zwierzętom”. W wyniku jej przeglądu ustalono i wybrano do analizy wszystkie komunikaty wojewódzkich komend policji i Komendy Stołecznej Policji dotyczące przestępstw wobec psów w latach 2022-2023. Ustalono, że w analizowanym okresie na stronie internetowej KGP zamieszczono ponad 60 takich informacji. Z pewnością, nie są to opisy wszystkich przestępstw wobec psów dokonanych w analizowanym okresie. Jednakże zakres przedstawionych informacji pozwala poznać mechanizmy zdarzeń i zachowania ich uczestników.

Dr hab. Marta Romańczuk-Grącka

ORCID: 0000-0001-7549-017X

e-mail: marta.romanczuk@uwm.edu.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Przemoc pośrednia przez postępowanie ze zwierzętami

Spośród różnych motywacji sprawców znęcania się nad zwierzętami można wyróżnić chęć sprawienia przykrości członkom rodziny, wyrazem zademonstrowania swej siły, poczucia bezkarności i podporządkowania ich swojej woli. Znęcanie się nad zwierzętami stanowi wówczas środek oddziaływania na człowieka, co wymaga analizy formalnoprawnej,

szczególnie pod kątem możliwego zbiegu przestępstw, jak również specyficznej strony podmiotowej. Celem referatu jest próba usystematyzowania zarysowanej problematyki.

Dr Julia Berg-Bajraszewska

e-mail: j.berg@wpia.uw.edu.pl

Mgr Maria Januszczyk

ORCID: 0000-0001-8509-3418

e-mail: m.januszczyk@uw.edu.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warszawski

Znęcanie nad zwierzętami jako predyktor przemocy wobec kobiet – rola prawa karnego w zwalczaniu strukturalnej przemocy wobec grup dyskryminowanych

Zagadnienie relacji występujących pomiędzy przemocą wobec zwierząt a przemocą domową od kilkadziesiąt lat stanowi przedmiot badań i opracowań kryminologicznych wpisujących się w nurt tzw. zielonej kryminologii. Od lat 80. XX wieku zaczęto zauważać wspólne mianowniki występujące pomiędzy znęcaniem się nad zwierzętami, których dopuszczali się sprawcy, a stosowaną przez nich, z reguły w późniejszym okresie życia, przemocą wobec innych grup społecznych szczególnie narażonych na przemoc i dyskryminację – kobiet i dzieci. W wystąpieniu chcielibyśmy przedstawić, dlaczego znęcanie się nad zwierzętami może stanowić niezwykle istotny sygnał dla istnienia innych nieprawidłowości w rodzinie – zwłaszcza w kontekście przemocy stosowanej wobec kobiet. Chcielibyśmy przedstawić tezę, zgodnie z którą przedmiotowe traktowanie zwierząt ma ten sam rodowód i wynika z tych samych źródeł, co rozpowszechniona na całym świecie strukturalna przemoc wobec kobiet, która zakłada różnicę w pozycji społecznej kobiet oraz mężczyzn, a także asymetrię ich wzajemnych relacji. W konsekwencji więc w tych nierównościach oraz dyskryminacji pewnych grup, które uważa się za „słabsze”, „gorsze” i podporządkowane innym doszukuje się genezy pewnych przestępstw oraz patologii społecznych. W odniesieniu do przemocy stosowanej wobec zwierząt problem ten jest szczególnie trudny ze względu na wciąż funkcjonujące przyzwolenie dla okrutnego ich traktowania (co wynika chociażby z legalności i społecznej akceptacji dla wielu krzywdzących działań wobec zwierząt), a także powoli zmieniającej się, choć wciąż obowiązującej postawy społecznej skupiającej się na użyteczności zwierząt dla człowieka. Dotychczasowe praktyki oraz działania, a także brak systemowego podejścia do ochrony grup szczególnie narażonych na dyskryminację sprzyjają rozwijaniu się form przemocy zarówno

wobec zwierząt, jak i kobiet oraz dzieci. W wystąpieniu chcielibyśmy przedstawić, w jakiś sposób prawo karne może reagować na sytuacje utrudniające bądź nawet uniemożliwiające trafne i skuteczne przeciwdziałanie przemocy wobec zwierząt oraz przemocy wobec kobiet, a także wykorzystywać powiązania występujące pomiędzy nimi. Choć problematyka przestępczości wobec zwierząt stanowi duże wyzwanie dla założeń tradycyjnej wiktymologii, wskazać należy, że podobnie, jak w przypadku historycznych działań na rzecz poprawy sytuacji kobiet mających na celu zmianę wrażliwości społeczeństw na problem przemocy wobec nich, wymaga ona zmian nad utrwalonym stanem rzeczy oraz wypracowania konkretnych strategii postępowania.

Dr Emilia Jurgielewicz-Delegacz

ORCID: 0000-0002-3005-8401

e-mail: e.jurgielewicz-delegacz@uwb.edu.pl

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

Prof. Joseph Donnermeyer

ORCID: 0000-0002-4764-2241

The Ohio State University

Przemoc wobec zwierząt gospodarskich w Polsce i Stanach Zjednoczonych

Pomimo różnic w geograficznych, kulturowych, religijnych i ustrojowych, to kraje na całym świecie mają wiele wspólnych kwestii, jakie można podjąć na gruncie kryminologii. Dlatego też porównanie przestępczości przemocy wobec zwierząt w Polsce i Stanach Zjednoczonych może pomóc lepiej zrozumieć to zjawisko. Jest to szczególnie istotne, ponieważ rolnictwo w obydwu krajach stale się zmienia, jest coraz większe oraz coraz bardziej zmechanizowane. Ponadto obydwa kraje mają bogate dziedzictwo jako producenci żywności zarówno do konsumpcji wewnętrznej, jak i na eksport do innych krajów. Niniejsza prezentacja dokona przeglądu doniesień medialnych i dostępnych badań dotyczących nadużyć wobec zwierząt gospodarskich, zwracając uwagę zarówno na podobieństwa, jak i różnice pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi. Podjęty zostanie także problem trudności związanych z prowadzeniem badań w zakresie znęcania się nad zwierzętami hodowlanymi. Omówione zostaną również zalecane sposoby, w jakie można przeprowadzić przyszłe badania, aby pogłębić zrozumienie przemocy wobec zwierząt hodowlanych, zwiększyć świadomość

społeczną na ten temat w Polsce i innych krajach oraz wskazane zostaną zalecenia dotyczące polityki i praktyki w celu ograniczenia występowania przedmiotowego zjawiska.

Dr Ewelina Wojewoda

ORCID: 0000-0003-1684-506X

e-mail: e.wojewoda@uwb.edu.pl

Mgr Luiza Bergcholc

e-mail: luizabergcholc@gmail.com

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

Obraz znęcania się nad zwierzętami w świetle patotrześci

Znęcanie się nad zwierzętami staje się coraz bardziej powszechne w środowisku twórców, którzy tworzą patologiczne i destrukcyjne materiały w Internecie, określane mianem patotrześci. Umysłne ranienie zwierząt, utrzymywanie ich w niewłaściwych warunkach bytowania, zoofilia czy zaniechanie w zapewnieniu im podstawowej opieki weterynaryjnej to jedne z głównych zachowań patotwórców, których świadkami są tysiące obserwujących. Ekspozycja na tego typu treści prowadzi do normalizacji okrucieństwa wobec zwierząt oraz obojętności wobec przemocy, co znajduje odzwierciedlenie wśród grupy patowidzów, którzy nie tylko bronią działań internetowych celebrytów, ale również aktywnie propagują ich kontrowersyjne praktyki poprzez pochwalanie takich treści w komentarzach i inne formy interakcji w mediach społecznościowych. Ponadto takie zachowania przynoszą także wysokie zyski patostreamerom. Odpowiedzialność prawnokarna za zachowania obejmujące okrucieństwo wobec zwierząt była jak dotąd egzekwowana jedynie wobec ograniczonej liczby internetowych patosprawców, co podkreśla pilną potrzebę intensyfikacji ochrony prawnej zwierząt krzywdzonych przez patostreamerów. Celem niniejszego referatu jest analiza, w jaki sposób znęcanie się nad zwierzętami jest przedstawiane i postrzegane w kontekście patologicznych treści w sieci. Autorki analizują, w jaki sposób działania internetowych patocelebrytów, którzy angażują się w okrucieństwo wobec zwierząt, wpływają na społeczne normy i postawy wobec ich traktowania.

Mgr Emilia Kudasik-Gil

ORCID: 0000-0001-5935-5904

e-mail: e.kudasik@gmail.com

Stowarzyszenie Prawnicy na rzecz Zwierząt

**Zabicie szczura przy użyciu trutki jako przestępstwo z art. 35 ust. 1
ustawy o ochronie zwierząt**

Szczur jest zwierzęciem specyficznym. Z jednej strony traktowany jak szkodnik, z drugiej, utrzymywany w charakterze zwierzęcia domowego. Dualizm ten nie ułatwia prawnocarnej oceny czynu polegającego na zabiciu szczura przy użyciu trutki przeciwko gryzoniom. W zależności bowiem od tego, do której ze wskazanych kategorii przyporządkujemy zwierzę, inne mogą być konsekwencje uśmiercenia szczura w wyniku podania mu przez człowieka trującego środka. W kontekście szczurów wędrownych (dzikich), analizie poddane zostaną przepisy ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi w perspektywie regulacji ustawy o ochronie zwierząt. Pomimo bowiem nałożenia na właścicieli, posiadaczy lub zarządzających nieruchomością obowiązku m.in. zwalczania gryzoni i szkodników, to właśnie ustawa o ochronie zwierząt reguluje postępowanie ze zwierzętami kręgowymi (art. 2 u.o.z.), w tym określa wyjątki od zakazu zabijania zwierząt (art. 6 ust. 1 u.o.z.) i warunki ich ewentualnego uśmiercania (art. 33 u.o.z.). Odpowiadając na pytanie, czy zabicie szczura wędrownego (dzikiego) przy użyciu trutki może być kwalifikowane jako przestępstwo z art. 35 ust. 1 u.o.z., należy więc przede wszystkim ustalić, czy przepis art. 22 ust. 1 u.ch.z. stanowi legalną podstawę uśmiercania zwierząt, czy też ich zabicie w celu zachowania standardów higieniczno-sanitarnych nieruchomości będzie dopuszczalne wyłącznie w sytuacji, w której jednocześnie spełnione zostaną przesłanki z art. 6 ust. 1 u.o.z. W referacie przeanalizowane zostaną również konsekwencje karne zabicia przy użyciu trutki na gryzonię szczura tzw. domowego, bowiem kwestia ta nie jest do końca klarowna w doktrynie i wymaga dokładnego zbadania.

Dr Aleksandra Stachelska

ORCID: 0000-0001-6319-6221

e-mail: a.stachelska@uwb.edu.pl

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

**Nieletni sprawcy a znęcanie się nad zwierzętami - wybrane aspekty
prawne i kryminologiczne**

W świetle coraz częstszych i głośniejszych doniesień medialnych dotyczących przestępstw znęcania się nad zwierzętami popełnianych przez nieletnich sprawców, wydaje się relewantnym przyjrzenie się rzeczywistemu obliczu tego zjawiska. W wystąpieniu skoncentruję się na dwóch kluczowych obszarach dotyczących przestępstwa znęcania się nad zwierzętami popełnianego przez nieletnich. Pierwszym zagadnieniem będą aspekty prawne, w tym analiza przestępstwa znęcania się nad zwierzętami w kontekście obowiązującego prawa karnego oraz szczególne wyzwania związane z odpowiedzialnością nieletnich. Następnie przejdę do perspektywy kryminologicznej, skupiając się na zrozumieniu głównych przyczyn znęcania się nad zwierzętami przez nieletnich. Przedstawię także obraz tego przestępstwa w statystykach sądowych oraz wynikach badań typu self-report, ukazując istotne różnice między oficjalnymi danymi a rzeczywistym zakresem zjawiska. W końcowej części przedstawię potencjalne metody zapobiegania temu rodzajowi przestępstwa wśród nieletnich, uwzględniając narzędzie edukacyjne, terapeutyczne i środki prewencyjne. Zostaną omówione również wyzwania systemu prawnego w skutecznym reagowaniu na problem znęcania się nad zwierzętami - jednoczesnym odpowiednim traktowaniu nieletnich sprawców oraz cierpiących zwierząt.

III PANEL OBRAD

Prof. dr hab. Hanna Mamzer

ORCID: 0000-0002-2251-7639

e-mail: mamzer@amu.edu.pl

Wydział Socjologii

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Pojęcie dobrostanu zwierząt a ustawa o ochronie zwierząt

Obowiązująca w Polsce ustawa o ochronie zwierząt nie stosuje pojęcia dobrostanu. Jak zatem powiązać je z wytycznymi wynikającymi z ustawy? W prezentacji wskazuję, że pomimo tego, iż definicja dobrostanu, może brzmieć identycznie dla ludzi i zwierząt nie-ludzkich (szczególnie zważywszy biologiczną wspólnotę pochodzenia gatunków), to jednocześnie osiągnięcie dobrostanu obu przedmiotowych kategorii stanowi poważne wyzwanie, głównie ze względu na istniejące pomiędzy nimi różnice interesów. Podczas kiedy interesy ludzi, są definiowane przez nich samych, to interesy nie ludzi, są także definiowane przez ludzi. Prowadzi to do następujących refleksji. Po pierwsze: czy interesy nie-ludzi rzeczywiście są takie, jak się je definiuje? Po drugie: czy osiągnięcie dobrostanu jednej kategorii jest możliwe tylko przy założeniu eksploatacji drugiej kategorii? Poszukując odpowiedzi na te dwa główne pytania, odwołam się do przykładów praktyk weterynaryjnych i zootechnicznych

Dr hab. Aneta Michalska-Warias

ORCID: 0000-0002-5121-2877

e-mail: aneta.michalska-warias@umcs.pl

Dr Aleksandra Nowosad

ORCID: 0000-0002-9657-680X

e-mail: aleksandra.nowosad@mail.umcs.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Ochrona zwierząt na gruncie przepisów Części szczególnej Kodeksu wykroczeń

Referat zawiera analizę regulacji części szczególnej Kodeksu wykroczeń, które mogą realizować cel w postaci ochrony zwierząt. Oprócz przepisów, których głównym przedmiotem ochrony jest życie, zdrowie, warunki życia, spokój zwierząt, w części szczególnej Kodeksu

wykroczeń przewidziane są czyny zabronione, których ubocznym przedmiotem ochrony jest dobro zwierząt. Wiele z zakazów wynikających z Kodeksu wykroczeń ma za zadanie ochronę dobra prawnego na przedpolu właściwego czynu zabronionego. Zakazy te często służą eliminacji zachowań potencjalnie szkodliwych dla zwierząt, które mogą przerodzić się w poważniejsze naruszenia. Egzekwowanie tych przepisów i uświadamianie płynących z nich zakazów społeczeństwu może odgrywać ważną rolę w ochronie zwierząt.

Dr Piotr Poniatowski

ORCID: 0000-0001-9712-0663

e-mail: piotr.poniatowski@umcs.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Ustawowe znamiona przestępstwa znęcania się nad zwierzęciem

Przedmiotem referatu jest problematyka ustawowych znamion przestępstwa znęcania się nad zwierzęciem stypizowanego w art. 35 ust. 1a i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. Autor omówi kwestie związane z przedmiotem ochrony wskazanych przepisów, podmiotem przestępstwa znęcania się nad zwierzęciem, stroną przedmiotową i podmiotową tego typu czynu zabronionego. Szczególny nacisk zostanie położony na analizę definicji znęcania się nad zwierzętami zawartej w art. 6 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt. Autor zwróci uwagę na problemy praktyczne, które na gruncie tej definicji mogą występować (kwestia skutkowości/bezskutkowości znęcania się, jednorazowości/powtarzalności zachowań sprawczych).

Adw. Sara Balcerowicz

e-mail: kancelaria@sarabalcerowicz.pl

Kancelaria Adwokacka Adwokat Sara Balcerowicz

Praktyczne problemy w zakresie stosowania i przestrzegania regulacji prawnych w sprawach z ochrony zwierząt

W ramach referatu przedstawiona zostanie w szczególności prawidłowa wykładnia przepisów art. 35 ust. 1, 1a i 2 u.o.z. oraz art. 6 ust.2 u.o.z., dostrzegana przez autorkę wciąż niewłaściwa wykładnia ww. przepisów przez organy ścigania oraz sądy i przyczyn takiego

stanu rzeczy. Omówione zostaną pojawiające się wątpliwości organów ścigania co do możliwości zatrzymania zwierzęcia jako dowodu rzeczowego albo rzeczy w postępowaniu przygotowawczym w sprawach o znęcanie się nad zwierzętami (przy jednoczesnym wyjaśnieniu możliwości efektywnego stosowania obowiązujących przepisów w tym zakresie, w tym przepisów procedury karnej). W referacie zostanie zwrócona uwaga na niewłaściwości w zakresie dokonywania samodzielnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i samodzielnego czynienia ustaleń co do stanu zdrowia zwierząt oraz dobrostanu zwierząt – co wymaga wiedzy specjalistycznej (a tym samym na nieuzasadniony brak dopuszczania dowodów z opinii biegłych sądowych z zakresu weterynarii, zoopsychologii i dobrostanu zwierząt, czego następstwem nierzadko jest niezasadne umorzenie postępowania przygotowawczego). Poruszone zostaną praktyczne problemy w stosowaniu przepisu art. 7 ust. 3 u.o.z. (w tym wyjaśnione będą jakie kompetencje przysługują organizacjom społecznym w ramach odbioru zwierząt w trybie interwencyjnym, wskazany zostanie ogólny brak znajomości tejże regulacji przez funkcjonariuszy policji i następstw wynikających z nieznaności tego przepisu), a także przedstawione zostaną ogólne wskazówki pozwalające na skuteczne egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony zwierząt.

Adw. Katarzyna Safarewicz

e-mail: katarzynasafarewicz@gmail.com

Kancelaria Adwokacka

Wykonywanie praw pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwa z Ustawy o ochronie zwierząt. Wybrane aspekty praktyczne

W referacie przedstawiono procesowe aspekty wykonywania praw pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwa z ustawy o ochronie zwierząt przez organizacje, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt. Autorka odwołuje się do problemów z praktyki związanych z wykonywaniem tego prawa oraz dokonuje analizy, która stanowi podstawę do postawienia wniosków de lege ferenda w omawianej tematyce.

Dr Anna Przybylska

e-mail: kontakt@psizakatekborowiec.pl

Fundacja Psi Zakątek

Symbioza w relacji prawnik – behawiorysta w służbie ochrony zwierząt

W minionym dziesięcioleciu rola behawiorystów i psychologów zwierząt nabiera coraz większego znaczenia. To oni jako pierwsi są w stanie wykazać niedostatek w spełnieniu potrzeb zwierząt towarzyszących. Dlatego bardzo ważne jest wykorzystanie ich kompetencji i wiedzy już na poziomie przygotowania przedprocesowego w walce o prawa zwierząt. Bardzo często opiniowanie specjalistów do spraw dobrostanu zwierząt następuje na zbyt późnym etapie. Dlatego w walce o ochronę praw zwierząt powinno się uwzględnić współpracę specjalistów z zakresu prawa karnego ze specjalistami związanymi z behawiorem zwierząt na każdym etapie przygotowywania materiału dowodowego, ponieważ to pozwoli jedynie na rzetelną walkę o dobrostan. Celem artykułu jest wykazanie na podstawie badań ankietowych oraz studiów przypadków celowości współpracy prawników z ekspertami do spraw dobrostanu zwierząt na każdym etapie prac przygotowawczych w postępowaniu procesowym jak również pozaprocessowym. Przeprowadzone analizy wskażą w sposób jednoznaczny, w jak można uniknąć postawienia nieprawidłowych tez dzięki rzeczonyj współpracy, a tym samym zwiększyć prawdopodobieństwo osiągnięcia sukcesu w postępowaniu w zakresie ochrony zwierząt.

II DZIEŃ OBRAD – 22 MARCA 2024

IV PANEL OBRAD

Dr Agata Moroz-Fik

ORCID: 0000-0003-4172-7188

e-mail: agata_moroz@sggw.edu.pl

Instytut Medycyny Weterynaryjnej

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Ochrona zwierząt w praktyce lekarsko-weterynaryjnej

R. pr. Katarzyna Konopka

ORCID: 0000-0003-1758-2185

e-mail: katarzynakonopka@opoczta.pl

Wydział Nauk o Zdrowiu

Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Praktyczne aspekty pracy prawnika w zakresie ustawy o ochronie zwierząt

W swoim wystąpieniu chciałabym przedstawić od strony praktyki pracę radcy prawnego w fundacji, której statutowym zadaniem jest ochrona zwierząt. Umówię postępowanie w zakresie działania art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt tj. tzw. interwencyjnego odbioru zwierzęcia - zwłaszcza pod kątem prawa administracyjnego. Na bazie case study przybliżę tematykę przestępstwa znęcania się nad zwierzęciem, stypizowanego w przedmiotowej ustawie. Postaram się także na bazie własnych doświadczeń zaprezentować postulaty de lege ferenda w zakresie ww. regulacji.

Mgr Monika Filipkowska

e-mail: monafilipkowska@gmail.com

Fundacja Świat w Naszych Rękach

Przestępstwo znęcania się nad zwierzętami w świetle doświadczeń działaczki organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną zwierząt

Przedstawienie prawnych i rzeczywistych aspektów ochrony zwierząt z perspektywy wolontariuszki organizacji zajmującej się zwierzętami, przede wszystkim zwierzętami domowymi (posługując się definicją z ustawy o ochronie zwierząt art. 4). Omówienie problematyki procedury odebrania zwierzęcia określonej w ustawie o ochronie zwierząt (art. 7), przede wszystkim interwencyjnego odbioru. Przedstawienie doświadczeń związanych ze współpracą z instytucjami powołanymi do nadzoru i kontroli przestrzegania norm prawnych z tej ustawy (Policja, prokuratura, inspekcja weterynaryjna) oraz organów i placówek zobowiązanych do opieki nad zwierzętami domnymi/bezdomnymi (gminy poprzez schronisko - ustawowo zobowiązane). Zwrócenie uwagi, na podstawie własnych doświadczeń, na problem braku realizacji obowiązków wskazanych w ustawie (zarówno przez instytucje nadzorujące, kontrolne, jak i gminy), które umożliwiają popełnienie przestępstw z art. 35 uoz (przykład interwencji w schroniskach dla bezdomnych zwierząt, które w ostatnich latach miały miejsce). Zaprezentowanie metod, jakie organizacje społeczne stosują prewencyjnie

realizując swoje statutowe cele w zakresie ochrony prawnej zwierząt (prowadzenie azyli, domów tymczasowych, współpraca z gminą na przykładzie miasta Bielsko – Biała).

Dr Magdalena Świsłocka

ORCID: 0000-0002-1808-9037

e-mail: magdaswi@uwb.edu.pl

Wydział Biologii

Uniwersytet w Białymstoku

Analizy genetyczne materiałów dowodowych w sprawach o kłusownictwo i przemyt zwierząt

Szybki rozwój badań genetycznych, możliwy dzięki znacznemu zautomatyzowaniu prac laboratoryjnych, dostępności baz danych czy też nowoczesnych oprogramowań statystycznych, spowodował, że stanowią dziś one najskuteczniejsze narzędzie w identyfikacji osobniczej. Badania genetyczne materiału biologicznego zabezpieczonego w sprawach o kłusownictwo i przemyt gatunków chronionych i zagrożonych umożliwiają identyfikację gatunku zwierzęcia, określenie jego genetycznej płci, ustalenie liczby osobników w zebranych materiałach dowodowych oraz wyznaczenie stopnia pokrewieństwa między nimi. Materiałami, którymi wykorzystywany jest do wyznaczenia indywidualnego profilu genetycznego zwierzęcia są wszelkiego rodzaju wydzieliny i wydaliny, takie jak np. ślina czy mocz oraz tkanki miękkie i twarde, a wśród nich włosy, zęby, czy też kości. Materiał biologiczny zebrany w miejscu podejrzenia o popełnienie przestępstwa, często zawiera jedynie śladowe ilości materiału genetycznego, który z uwagi na warunki środowiskowe, w jakich się znajdował, takie jak wysoka temperatura, wilgotność czy obecność światła, często jest również zdegradowany, czyli pofragmentowany, co utrudnia pracę z nim w laboratorium. Dobór właściwych metod molekularnej analizy takich śladów biologicznych jest kluczowy dla uzyskania jednoznacznych i pewnych wyników. Istotnym krokiem w prowadzonych badaniach jest również dobór odpowiednich markerów molekularnych znajdujących się w różnych miejscach genomu, które charakteryzują się różnym poziomem zmienności, czyli polimorfizmem, a które umożliwią uzyskanie niepowtarzalnego profilu DNA zabezpieczonej próby biologicznej. Wydział Biologii Uniwersytetu w Białymstoku w ciągu ostatnich kilkunastu wydał kilkakrotnie opinie biegłego z zakresu badań DNA w sprawach o kłusownictwo i przemyt różnych gatunków ssaków. Celem niniejszego wystąpienia, będzie przybliżenie słuchaczowi kulisy pracy laboratoryjnej na podstawie wykonanych ekspertyz.

Dr Magdalena Czajkowska

e-mail: magdacz@uwb.edu.pl

Mgr Justyna Borowska

e-mail: jborowska34@gmail.com

Wydział Biologii

Uniwersytet w Białymstoku

Kody kreskowe DNA - narzędzie do identyfikacji gatunków chronionych i zagrożonych

Kody kreskowe DNA są przełomowym narzędziem, które zapewnia szybką i jednoznaczną identyfikację gatunków, szczególnie tych zagrożonych wyginięciem i objętych ochroną prawną. Idea barkodingu DNA została po raz pierwszy przedstawiona w 2003 roku przez kanadyjskich naukowców, którzy zaproponowali jednolite podejście do identyfikacji gatunków w oparciu o analizy molekularne. Zainspirowani dobrze znanymi kodami kreskowymi stosowanymi do znakowania towarów, zaproponowali wykorzystanie krótkiej sekwencji mitochondrialnego DNA (około 600 pz) jako uniwersalnego markera gatunku. Idealny barkod DNA musiał posiadać kilka ważnych cech, takich jak wysoka zmienność sekwencji pomiędzy gatunkami, ale mała w obrębie gatunku oraz występowanie w dużej liczbie kopii w genomie. W przypadku zwierząt, świetnym kandydatem na molekularny „odcisk palca” gatunku okazał się fragment podjednostki I genu oksydazy cytochromu (COI). Produkty pochodzenia zwierzęcego pozyskane nielegalnie mogą zostać wykorzystane jako materiał do molekularnej identyfikacji gatunku, aby możliwe było podjęcie niezbędnych środków egzekwowania prawa. Informacje na temat sekwencji analizowanych kodów kreskowych deponowane są w bazach danych, które zarządzane są przez wiele organizacji na całym świecie. Badacze i organy ścigania mogą uzyskać do nich dostęp w celu porównania kodów kreskowych DNA oraz określenia gatunków obecnych w próbce. Obecnie najbardziej znany projekt Barcode of Life Data System (BOLD) prowadzony przez International Barcode of Life (iBOL) posiada ponad 13 milionów sekwencji, dzięki którym możliwa jest identyfikacja ponad 200 tysięcy gatunków. Badania nad kodami kreskowymi DNA niosą nadzieję, że dzięki międzynarodowym wysiłkom wszystkie znane nam gatunki będą posiadać kompleksowo opracowane kody kreskowe DNA, co umożliwi ich szybką i precyzyjną identyfikację.

Dr Justyna Omeljaniuk

ORCID: 0000-0002-8206-5304

e-mail: omejustyna@gmail.com

Mgr Ewelina Dagmara Mogielnicka

e-mail: haylin1216@gmail.com

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

Przestępstwa skierowane przeciwko dzikiej faunie – wybrane aspekty prawno-karne i kryminologiczne

Przestępczość związana z zamachami wymierzonymi w wybrane gatunki chronione zwierząt i roślin, nosi miano „przestępczości CITES”. Określenie to pochodzi od nazwy Konwencji o Międzynarodowym Handlu Dzikimi Zwierzętami i Roślinami Gatunków Zagrożonych Wyginięciem (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora), na którą, z racji jej długiej nazwy mówi się powszechnie w skrócie – Konwencja CITES. Zważywszy na szeroki zakres problematyki, a także tematykę konferencji, niniejszy referat będzie miał na celu opisanie wybranych zagadnień. Dzięki zastosowaniu dwutorowości prowadzonych rozważań – w części prawno-karnej syntetycznie przedstawione zostaną regulacje prawne dotyczące penalizacji zjawiska nielegalnego handlu dziką fauną oraz bezpośrednio z nim związanego kłusownictwa. Natomiast w części kryminologicznej - przewidziano analizę badanego zjawiska poprzez wskazanie przyczyn oraz określenie skutków i zagrożeń oraz zwrócenie szczególnej uwagi na to, które gatunki zwierząt najczęściej stają się ofiarą kłusowników. Celem Auterek referatu jest nie tylko zarysowanie (z uwagi na przewidzianą dyscyplinę czasową) podejmowanego zagadnienia, ale także skłonienie uczestników konferencji do dyskusji i wymiany poglądów. Niewątpliwie problematyka ochrony dzikich zwierząt nie powinna umykać dyskursowi publicznemu, który wydaje się mimo wszystko ostatnimi czasy bardziej nakierowany na aspekty ochrony praw zwierząt domowych czy gospodarskich.

V PANEL OBRAD**Dr hab. Wojciech Filipkowski, prof. UwB**

ORCID: 0000-0001-6248-0888

e-mail: w.filipkowski@uwb.edu.pl

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

Kryminalne wyzwania kynologii: Analiza pseudohodowli psów

Głównym celem niniejszego opracowania jest przedstawienie wybranych aspektów kryminologicznych związanych z zjawiskiem pseudohodowli. Badania opierają się na analizie literatury, zarówno polskiej, jak i zagranicznej, a także uwzględniają wyniki wywiadu online przeprowadzonego z doświadczonym hodowcą psów rasowych. Pseudohodowle stanowią obiekt zainteresowania w obszarze zielonej kryminologii oraz kryminologii wiejskiej, choć brak pogłębionych badań nad tym zjawiskiem w polskiej literaturze. Punktem wyjścia analizy jest definicja pseudohodowli zgodnie z treścią Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt. W dalszych rozważaniach skupiono się na ukazaniu fenomenu pseudohodowli, ze szczególnym uwzględnieniem różnych form jej występowania oraz powiązań z innymi kategoriami przestępczości, takimi jak fałszerstwa, oszustwa oraz przemyt. Szczególną uwagę poświęcono analizie zaangażowania zorganizowanych grup przestępczych w omawiany proceder, a także wykorzystaniu usług online jako narzędzia ułatwiającego planowanie i realizację czynności przestępczych oraz związanych z nimi transakcji finansowych. Aspekt profilaktyczny został przedstawiony z perspektywy osoby nabywającej szczeniaka, przybierając praktyczny charakter. Niniejsze opracowanie poszerza wiedzę na temat tego zjawiska w kontekście kryminologicznym.

Dr hab. Monika Kotowska

ORCID: 0000-0002-7757-020X

e-mail: monika-kotowska@o2.pl

Mgr Natalia Dąbkowska

ORCID: 0000-0001-5165-8548

e-mail: natalia.dabkowska@o2.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Rola psa w służbach mundurowych

Pies od wieków towarzyszy człowiekowi w codziennym życiu. Od lat wykorzystywany jest do pracy również w służbach mundurowych. Pies staje się funkcjonariuszem wielu formacji mundurowych między innymi takich jak: Policja, Straż Graniczna, Służba Więzienna. Autorki skupiły się na praktycznych i teoretycznych aspektach użycia psa w celach służbowych.

Dr Justyna Konikowska-Kuczyńska

ORCID: 0000-0001-9919-9248

e-mail: j.konikowskakuczynska@uwb.edu.pl

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

Dogoterapia w zakładach karnych

Aby realizować cele wykonywania kary pozbawienia wolności, w zakładach karnych prowadzone są wobec skazanych zindywidualizowane oddziaływania penitencjarne. Bowiem celem wykonywania tej kary, zgodnie z Kodeksem karnym wykonawczym, jest wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądanych postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa. Wśród środków oddziaływania na skazanych wymienia się m.in. pracę, nauczanie, zajęcia kulturalno-oświatowe, sportowe, podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym a także środki terapeutyczne. Jedną z form oddziaływań wspierających proces społecznej readaptacji skazanych, są programy resocjalizacyjne wśród których można wyróżnić programy terapeutyczne wykorzystujące pracę ze zwierzętami. Dogoterapia, czyli zajęcia prowadzone przy udziale psa,

obecnie zyskują na popularności. Ta forma oddziaływań z powodzeniem wykorzystywana jest również w kilkunastu jednostkach penitencjarnych w Polsce. Tekst ma na celu ukazanie dogoterapii jako narzędzia mającego wpływ na prawidłowe kształtowanie relacji społecznych, które ponadto uczy cierpliwości, poczucia odpowiedzialności i empatii, wspomagając tym samym powrót skazanych do społeczeństwa.

Dr Diana Dajnowicz-Piesiecka

ORCID: 0000-0003-1609-8463

e-mail: d.dajnowicz-piesiecka@uwb.edu.pl

Wydział Prawa

Uniwersytet w Białymstoku

**Społeczna potrzeba polepszania sytuacji zwierząt a prawnokarna ich ochrona
- rozdźwięk czy współbrzmienie?**

Referat dotyczy prawnokarnej ochrony zwierząt rozpatrywanej na tle postępujących zmian w postrzeganiu i traktowaniu zwierząt przez polskie społeczeństwo. Odmienione społeczne podejście do zwierząt dostrzec można na wielu płaszczyznach, natomiast najwyraźniej wybrzmiewa ono z badań opinii społecznych prowadzonych przez wyspecjalizowane do tego firmy. Uczestnicy takich badań wyrażają swoje oczekiwania co do tego jak prawo (w tym szeroko rozumiane prawo karne) powinno zabezpieczać sytuację zwierząt w Polsce. Te opinie społeczne wyrażane na przestrzeni lat 1997-2020 w badaniach CBOS zostaną w referacie omówione przez pryzmat obowiązujących regulacji prawnokarnych obejmujących ochroną zwierzęta. Referentka postara się odpowiedzieć na pytanie: czy obowiązujące prawo karne ochrony zwierząt współbrzmi ze społecznymi oczekiwaniami, czy może słyszalny jest między nimi rozdźwięk? Odpowiedź na tak sformułowane pytanie pozwoli wskazać czy ustawodawca uwzględnia społeczne potrzeby dotyczące dostępności prawnych instrumentów zwalczania zachowań godzących w dobro zwierząt.

Mgr Anna Fijałkowska-Owczarek

ORCID: 0000-0003-1450-1167

e-mail: anna.fijalkowska@wpia.uni.lodz.pl

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

Uniwersytet Łódzki

Zwierzę jako przedmiot ochrony przepisów karnych.

Analiza przyczyn objęcia zwierząt ochroną prawną

Ludzie od wieków odczuwali potrzebę opieki nad zwierzętami. Wynikało to z wielu powodów: chęci osiągnięcia korzyści gospodarczej, względów religijnych czy wreszcie z potrzeby zaspokojenia swojego wewnętrznego poczucia sprawiedliwości, związanego z zapobieganiem cierpienia zwierząt. Przez wzgląd na wartości, którymi kierowali się ludzie przyznając zwierzętom ochronę prawną, wyszczególniono różne rodzaje ich ochrony: humanitarną, użytkową i gatunkową. To właśnie te kwestie aksjologiczne będą niejednokrotnie odgrywały kluczową rolę podczas analizy przepisów karnych dotyczących zwierząt. Mowa tu między innymi o przedmiocie ochrony przepisów karnych znajdujących się w ustawie o ochronie zwierząt. Analiza powodu, dla którego przyznana jest zwierzętom tego typu ochrona, ma przełożenie również na późniejsze rozwiązania procesowe. Bowiem w przypadku właściciela znęcającego się nad zwierzęciem kluczowe jest, aby nie dopuścić do kumulacji ról procesowych i uznania właściciela za pokrzywdzonego. Potrzebne jest wówczas podkreślenie, iż cierpienie odniosło zwierzę, nie zaś właściciel, którego rzecz w postaci zwierzęcia uległa zniszczeniu. Niezbędne jest zatem rozeznanie i odróżnienie od siebie przyczyn, dla których człowiek chce chronić zwierzę. Należy rozważyć, czy chcemy chronić zwierzęta bezpośrednio, jako wartość samą w sobie, czy jedynie pośrednio, jak rykoszet ochrony głównie interesu ludzkiego.

Mgr Kinga Welz

e-mail: k-welz@o2.pl

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

kbh@asu.edu

**Analiza problematyki znęcania się nad zwierzętami w Polsce w latach 2013-2023
z perspektywy prawa karnego**

W okresie od 2013 do 2023 roku zaobserwowano wzmożone zainteresowanie tematem znęcania się nad zwierzętami na poziomie krajowym. Analiza orzecznictwa w Polsce wskazuje na rozwijające się prawodawstwo w tym zakresie, mające na celu ochronę zwierząt przed wyrządzaną im krzywdą. Wskazuje ona także na potrzebę skoncentrowania się na wyrokach sądów oraz zaostreniu kar dla sprawców przemocy wobec zwierząt. Warto także zwrócić uwagę na działania podejmowane przez instytucje państwowe w zwalczaniu przypadków znęcania się nad zwierzętami, w tym egzekwowanie przepisów prawa przez sądy, policję i prokuraturę. Wyniki prowadzonych analiz pozwalają na kompleksowe spojrzenie na problem znęcania się nad zwierzętami, z uwzględnieniem zmian legislacyjnych, ich implementacji oraz stosowania w Polsce w analizowanym okresie czasowym. Ponadto przedstawione dane statystyczne pozyskane z zasobów Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Policji, odnoszące się do przypadków naruszeń ustawowych związanych z przejawami znęcania się nad zwierzętami, zgodnie z kryteriami definiowanymi w art. 6 w związku z art. 35 ust. 1a Ustawy o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 r., pozwolą nie tylko na dostarczenie obiektywnych informacji na temat występowania przestępstw tego rodzaju, lecz także wskażą na potrzebę przyczynienia się do lepszego zrozumienia tego zjawiska oraz identyfikacji obszarów wymagających bardziej szczegółowej uwagi ze strony legislatora czy organów ścigania. Skoncentrowanie się na analizie statystyk w zakresie znęcania się nad zwierzętami ma potencjał ułatwienia podejmowania skuteczniejszych działań prewencyjnych oraz dalszych modyfikacji prawnych w celu zwiększenia ochrony zwierząt przed nadużyciami.

Mgr Paulina Waszkiewicz

ORCID: 0000-0002-2843-0614

e-mail: pawa@poczta.onet.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Szczeciński

Odpowiedzialność karna za zaniedbania weterynaryjne

Odpowiedzialność karna za zaniedbania weterynaryjne to odpowiedzialność, która dotyczy lekarzy weterynarii, którzy naruszają przepisy ustawy o ochronie zwierząt lub inne przepisy karne związane z ochroną zwierząt. Zgodnie z art. 6 ustawy o ochronie zwierząt, lekarz weterynarii nie może wykonywać zabiegów zmieniających wygląd zwierząt w celu innym niż ratowanie ich zdrowia lub życia, ani wykonywać zabiegów i operacji chirurgicznych niezgodnie z zasadami sztuki lekarsko-weterynaryjnej, bez zachowania koniecznej ostrożności lub w sposób sprawiający ból, któremu można było zapobiec. Jeśli lekarz weterynarii dopuści się takich czynów, może być uznany za sprawcę znęcania się nad zwierzęciem, za co grozi mu kara grzywny, ograniczenia lub pozbawienia wolności do lat dwóch. Ponadto, lekarz weterynarii może ponieść odpowiedzialność karną za inne czyny zabronione, takie jak: nieumyślne spowodowanie niebezpieczeństwa zakażenia lub zatrucia zwierząt, ludzi lub środowiska, nieumyślne spowodowanie śmierci lub uszkodzenia ciała zwierzęcia, nieumyślne spowodowanie śmierci lub uszkodzenia ciała człowieka w związku z wykonywaniem zawodu, niezawiadomienie właściwego organu o wystąpieniu choroby zakaźnej zwierząt, nieprzestrzeganie obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej. Warto zauważyć, że odpowiedzialność karna lekarza weterynarii nie wyklucza jego odpowiedzialności cywilnej lub zawodowej. Lekarz weterynarii może być zobowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej zwierzęciu lub jego właścicielowi, a także podlegać karom dyscyplinarnym orzekanym przez sąd lekarsko-weterynaryjny. Odpowiedzialność karna za zaniedbania weterynaryjne jest więc poważną konsekwencją dla lekarzy weterynarii, którzy nie przestrzegają obowiązujących przepisów i standardów. Ma ona na celu zapewnienie ochrony zwierzętom i ich właścicielom, a także utrzymanie zaufania społecznego do zawodu lekarza weterynarii.

VI PANEL OBRAD**SSR Borys Laskowski**e-mail: adw.borys.laskowski@gmail.com

Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ

Instytut Penitencjarystyki Stosowanej

Akademia Wymiaru Sprawiedliwości

Analiza unormowań prawnych dotyczących przypadku zwierzęcia, a nabycie jego prawa własności w wyniku realizacji orzeczenia

Wystąpienie poświęcone praktycznym aspektom orzekania o przypadku zwierzęcia na podstawie ustawy o ochronie zwierząt. Omówiony zostaje zakres dyskrejonalnej władzy sędziowskiej co do orzekania tego środka karnego oraz ocena czy przepisy ustawy w brzmieniu obecnie obowiązującym są wystarczające dla ochrony zwierzęcia przed przestępstwem bądź wykroczeniem. Przedstawiona zostaje problematyka nabycia własności zwierzęcia w wyniku realizacji orzeczenia wydanego przez sąd karny.

Adw. Karolina Kuszlewicze-mail: karolina.kuszlewicz@adwokatura.pl

Kuszlewicz Kancelaria Adwokacka - Kancelaria nad Wisłą

Zbieg przepisów ochrony zwierząt w kontekście humanitarnym i przyrodniczym - praktyka, problemy, wyzwania

Dr Maja Klubińska

ORCID: 0000-0002-3909-2171

e-mail: mklubinska@umk.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

**Podmiotowość prawna zwierząt a skuteczność ich humanitarnej ochrony
na płaszczyźnie prawnokarnej**

Truizmem jest stwierdzenie, że kwestia przyznania zwierzętom podmiotowości prawnej to problemem niezwykle aktualny, globalny oraz głęboko osadzony w warstwie etyki i moralności. Równie oczywiste jest, że przyznanie zwierzętom podmiotowości prawnej wywołałoby implikacje nie tylko w obszarze jednej gałęzi prawa, ale wpłynęłoby na cały jego system. W swoim referacie, stosownie do tematu konferencji, pragnę przyjrzeć się instytucji podmiotowości prawnej zwierząt z perspektywy prawnokarnej, podejmując próbę udzielenia odpowiedzi na następujące pytanie badawcze: czy, a jeśli tak to w jaki sposób, przyznanie zwierzętom podmiotowości prawnej może wpłynąć na skuteczność ich humanitarnej ochrony na podstawie przepisów prawa karnego. Na skuteczność prawa karnego wpływa bezspornie szereg różnych zmiennych, ale bez wątplenia do najważniejszych z nich zaliczyć można: sposób ujęcia ustawowych znamion czynu zabronionego, zgodność normy prawnokarnej z powszechnie przyjmowanymi w społeczeństwie normami moralnymi i obyczajowymi oraz sposób realizowania tejże normy w procesie karnym. I choć prima facie wydaje się oczywiste, że przyznanie podmiotowości prawnej zwierzętom wywarłoby wpływ na każdy z wyróżnionych wyżej kwantyfikatorów, w międzynarodowym dyskursie publicznym nie brak i głosów przeciwnych. Wskazuje się bowiem, że przyznanie zwierzętom podmiotowości prawnej jest irrelevantne z perspektywy zapewnienia im skutecznej prawnej ochrony, gdyż w tym przypadku za doniosłe należy uznać to, czy prawodawca przyznał zwierzętom prawa w znaczeniu nadanym przez Hohfelda. Nieoczywiste również jest – mając na uwadze zwłaszcza płaszczyznę legitymizacji etycznej – czy potencjalny wpływ przyznania zwierzętom podmiotowości prawnej, na skuteczność przepisów prawa karnego w obszarze ich humanitarnej ochrony, miałby charakter pozytywny. Zarówno te kwestie, jak i inne zagadnienia wiążące się z tytułową problematyką poddam analizie wykorzystując krajowy oraz zagraniczny dorobek orzecznictwa i doktryny.

Dr Krzysztof Wala

ORCID: 0000-0002-9773-3926

e-mail: krzysztof.wala@mail.umcs.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

**Wymiar kary i innych form reakcji penalnej w przypadku przestępstw
z art. 35 ustawy o ochronie zwierząt**

Referat z założenia ma przedstawić zagadnienia dotyczące kar oraz innych form reakcji karnej w przypadku popełnienia przestępstw z art. 35 ustawy o ochronie zwierząt. Należy zwrócić uwagę, że zagrożenie karą w przypadku tych przestępstw ulegało dość daleko idącym modyfikacjom, co stanowi słuszny kierunek w zakresie wzmocnienia karnoprawnej ochrony dobrostanu zwierząt. Trzeba także pamiętać, że ustawa o ochronie zwierząt przewiduje także inne niż kara formy reakcji karnej w przypadku przestępstw z art. 35. Wśród nich zwraca uwagę choćby kwestia zakazu posiadania zwierząt, czy też przypadku zwierzęcia. W odniesieniu do tego pierwsze warto odnieść się do jego zakresu przedmiotowego, podstaw orzekania. W odniesieniu do przypadku zwierzęcia warto odnieść się choćby do obligatoryjności jego stosowania, czy też sposobu wykonania. W opracowaniu poruszone zostaną także środki karne przewidziane w art. 35 ust. 4 oraz 4a ustawy o ochronie zwierząt, a także kwestia przypadku uregulowania w art. 35 ust. 4c ustawy o ochronie zwierząt oraz nawiązki.

Dr Cezary Kąkol

ORCID: 0000-0001-6303-2542

e-mail: cezarykakol@wp.pl

Instytut Nauk Prawnych

Instytut Ekonomii i Finansów

Uniwersytet Zielonogórski

O charakterze nawiązki jako środka kompensacyjnym służącym ochronie zwierząt

Prawnokarna ochrona zwierząt realizowana jest na różnych płaszczyznach, co służy osiągnięciu rozmaitych celów zarówno w stosunku do sprawcy, jak i samego zwierzęcia. W paście instrumentów, z których może zastosować sąd, znajduje się m.in. nawiązka, która jako dolegliwość o charakterze finansowym, ma dodatkowo - obok kary kryminalnej - oddziaływać na sprawcę czynu zabronionego. W pierwszej części artykułu określa status tego

środka kompensacyjnego oraz jego współczesny obraz w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. W ramach tych rozważań omówiono również zasadnicze funkcje i cel nawiązki, które przypisał jej ustawodawca, w zestawieniu z innymi instrumentami, które może zastosować sąd. W dalszej części artykułu scharakteryzowano przesłanki zastosowania nawiązki w ustawie o ochronie zwierząt poprzez określenie granic przedmiotowych i procesowych, od których zaistnienia uzależniono jej orzeczenie. W tym aspekcie zwrócono uwagę na dość szerokie możliwości jurydyczne w zakresie orzekania nawiązki, które odnoszą się nie tylko do przestępstw, ale także wykroczeń przeciwko ochronie zwierząt. Przy okazji tych rozważań zwrócono uwagę na wątpliwości i problemy wykładnicze, które ujawniają się w procesie stosowania powyższych uregulowań. Istotną częścią podjętych rozważań jest również omówienie treści analizowanego środka kompensacyjnego i charakterystyki jego beneficjenta, którego wskazuje sąd. W wyniku podjętej analizy obowiązujących rozwiązań normatywnych, dotyczących nawiązki orzekanej za czyny zabronione przeciwko ochronie zwierząt, dokonano oceny funkcjonującego modelu, możliwości orzeczniczych, a także realizacji celów w zakresie ochrony zwierząt.

Dr Anna Zientara

ORCID: 0000-0003-1841-5020

e-mail: a.zientara@wpia.uw.edu.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warszawski

Wybrane problemy związane z orzekaniem i wykonywaniem środków karnych i przypadku przewidzianych w ustawie dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (dalej jako „u.o.z.”) zawiera podstawę do orzeczenia przypadku i kilku środków karnych, w tym środków nieznanymi kodeksowi karnemu. Wprowadzenie w u.o.z. specyficznych środków karnych oraz uregulowania przypadku odmiennie od rozwiązań kodeksowych jest zasadne z uwagi na konieczność ochrony zwierząt, ale powoduje liczne problemy. Są one spowodowane m.in. niedostrzeżeniem przez ustawodawcę potrzeby dokonania odpowiednich zmian w kodeksie karnym poprzez uwzględnienie w tym akcie prawnym pozakodeksowych środków karnych. Jako przykład można wskazać sytuację jaka występowała w przeszłości przez kilka lat – brak odniesienia do zakazu posiadania zwierząt w art. 244 kodeksu karnego i brak odpowiednich regulacji w u.o.z. powodował niemożność ukarania osoby, która nie przestrzegała

orzeczonego wobec niej zakazu posiadania zwierząt. Ustawodawca z opóźnieniem reaguje na wskazywane przez doktrynę i orzecznictwo luki, a ponadto kolejne nowelizacje nie rozwiązują zgłaszanych problemów w sposób zadowalający (zob. art. 38a u.o.z. który reguluje wykonanie środka zakazu posiadania zwierząt pozostawiając skazanemu wybór osoby, której przekaze zwierzęta). Ponadto środki karne nie zostały należycie dookreślone – np. problematyczne jest jakie zwierzęta obejmuje zakaz posiadania zwierząt. Kolejnym problemem jest wskazanie środków jakie można orzec przy warunkowym umorzeniu postępowania wobec sprawcy czynu z art. 35 ust. 1-2 u.o.z. U.o.z. w art. 35 ust. 6 wskazuje jedynie na możliwość orzeczenia zakazu posiadania zwierząt. Należy się zatem zastanowić czy możliwe jest orzeczenie np. przypadku powołując się na art. 45a w zw. z art. 116 k.k.

